

Varmistetaan elintarvikealalle korkeasti koulutetut osaajat

Elintarvikealan henkilöstöstä noin 30 prosenttia on korkeakoulutettuja. Alan yritysten mukaan korkeakoulututkinnot vastaavat pääasiallisesti hyvin niiden tarpeisiin lukuun ottamatta liha-alaa, jonka koulutus ja tutkimus on liian vähäistä tarpeeseen nähden.

Ruokia ja juomia valmistavat yritykset tekevät työelämäyhteistyötä aktiivisesti lähinnä ammattikorkeakoulujen kanssa, yhteistyö yliopistojen kanssa on passiivisempaa.

Elintarvikealalla on aloitettu viime vuosina useita korkeakouluohjelmia, joita yritykset ovat olleet mukana suunnittelemassa työelämän tarpeita vastaaviksi ja jotka ovat olleet suosittuja opiskelijoiden keskuudessa. Ohjelmia on kuitenkin käynnistetty väliaikaisen rahoituksen turvin, mikä uhkaa jättää koulutuksen pistemäiseksi.

Ammatillista koulutuspolkua ja korkeakoulutusta ei pidä arvottaa toisiaan vastaan. Osaamistason nostamisen pitää olla ensisijainen tavoite yhteiskunnassa, koulutustason nousu tulee sen jälkeen. Osaamista voidaan lisätä muutoinkin kuin suorittamalla korkeakoulututkinto. Korkeakoulutettujen määrän ja aloituspaikkojen mekaaninen lisääminen eivät valitettavasti auta osaajapulaan.

Elintarviketeollisuusliiton (ETL) selvityksen mukaan alan yritysten tulevista rekrytoinneista suurin osa

kohdistuu ammattiosaamista vaativiin työntekijätehtäviin, mutta noin neljännes yrityksistä aikoo tulevaisuudessa rekrytoida korkeammin koulutettuja osaajia kuin tällä hetkellä.

Perustaitojen merkitys korkeakouluopinnoissa menestymiselle ja valmistumiselle on olennaista. Yritykset toivovat, että korkeakoulusta valmistuttaisiin nykyistä nuorempina ja siirtyminen työelämään aikaistuisi. Pelkkä tutkinto ei toisaalta riitä, vaan työllistymiseen tarvitaan myös opintojen aikaista työkokemusta.

Jopa talouden laskusuhdanteessa yrityksillä on alueellisia rekrytointihaasteita. Elintarvikealan yrityksiä toimii kaikkialla Suomessa, minkä vuoksi korkeakoulujen alueellisen saavutettavuuden turvaaminen on tärkeää. Alueellisesti hajautettu korkeakoulutus tasapainottaa väestön keskittymistä suurkaupunkeihin.

Korkeakoulut vetävät puoleensa nuoria, synnyttävät yrityksiä ja vahvistavat osaamista. Korkeakoulut voivat myös houkutella työvoimapulasta kärsiville alueille kansainvälisiä osaajia, joiden kotoutuminen Suomeen on tärkeää. Kansainväliset opiskelijat voivat olla yksi ratkaisu osaajapulaan, mutta se vaatii hyvää kotouttamista ja työllistymismahdollisuuksia Suomessa.

Korkeasti koulutettuja osaajia saadaan elintarvikealalle, kun

- Korkeakoulujen koulutustarjonta on joustavaa, kokonaisvaltaista ja kysyntälähtöistä. Yritysten tarpeet näkyvät nykyistä vahvemmin etenkin jatkuvan oppimisen tarjonnassa. Korkeakoulut toteuttavat yhdessä tutkinnon osia ja jatkuvan oppimisen kokonaisuuksia.
- Liha-alan koulutusta ja tutkimusta kasvatetaan alan tarpeiden mukaiseksi
- Elintarvikealojen korkeakouluohjelmien rahoitus vakiinnutetaan.

- Valmistumiseen kannustetaan selkeämmillä opintopoluilla ja työelämälähtöisellä opetuksella. Tämä edellyttää koulutuksen uudistamista rakenteellisesti.
- Koulutuksen toteutusvastuu korkeakoulujen kesken jaetaan korkeakoulujen vahvuuksien perusteella
- Korkeakoulujen työelämä- ja asiakaslähtöisyyttä sekä ymmärrystä yritysten tarpeista ja muuttuvasta toimintaympäristöstä parannetaan. Halu tehdä yhteistyötä on suurta sekä yrityksissä että korkeakouluissa.
- Työelämäyhteistyön ote korkeakouluissa on aktiivisempaa, systemaattisempaa ja tavoitehakuisempaa. On oltava yhteinen näkemys siitä, mitä halutaan saavuttaa. Korkeakoulut tunnistavat yritysten liiketoimintaympäristön sekä yritysten toiminnan kehittämis- ja muutostarpeet aiempaa paremmin.
- Väyliä ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen vahvistetaan ja myös yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen kesken lisätään. Esimerkiksi osassa ammatillisessa koulutuksessa käytössä olevat väyläopinnot ovat hyvä käytäntö: ammatillisen koulutuksen aikana voi halutessaan suorittaa korkeakouluopintoja ja riittävän määrän jälkeen opiskelija voi siirtyä suoraan ammattikorkeakouluun ilman valintakoetta.
- Säilytetään duaalimalli.
- Kansainvälisille opiskelijoille kehitetään kannustimia Suomeen jäämiseen, kuten hyvityksiä lukukausimaksuista, jos opiskelija työllistyy Suomeen ja jää hyödyntämään osaamistaan täällä.
- Kokeillaan Suomessa Viron-mallia eli toisen samantasoisien korkeakoulututkinnon maksullisuutta tietyissä tilanteissa. Se kannustaisi valmistumaan ja siirtymään työelämään. Maksullisuus voisi kohdistua tilanteisiin, joissa aiempaa tutkintoa ei ole hyödynnetty työelämässä tai uusi tutkinto ei selkeästi kehitä osaamista, tai asettaa maksuttoman tutkinnon suorittamiselle aikaraja. Kokeillaan myös avoimen korkeakoulutuksen kautta suoritettavia tutkintoja.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Maiju Korhonen, puh. 050 359 6766, maiju.korhonen@etl.fi

Johtaja Anne Somer, puh. 050 345 2134, anne.somer@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi